

Türkiye'de REFORM

2017 Yılı'nın Nisan ayında yapılan referandum ile Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiştir. Bu değişikliğe göre; Başbakanlık ve Bakanlar Kurulunun kaldırılmasına karar verilmiştir. Yürütme Cumhurbaşkanının sorumluluğuna verilmiştir.

Saffet Arıkan BEDÜK
Türk İdareciler Demeği
Genel Başkanı

Türk idare sistemi merkezi idare ve mahalli idarelerden oluşur. Merkez teşkilatı Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve diğer kuruluşlardan, taşra teşkilatı il, ilçe ve bölge kuruluşlarından, oluşur. Türkiye'de 81 il ve 919 ilçe vardır. Mahalli idareler; il özel idareleri, belediyeler ve köylerden oluşur.

2017 Yılı'nın Nisan ayında yapılan referandum ile Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiştir. Bu değişikliğe göre; Başbakanlık ve Bakanlar Kurulunun kaldırılmasına karar verilmiştir. Yürütme Cumhurbaşkanının sorumluluğuna verilmiştir. Bu konuda yeni değişikliğin gerektirdiği uyum yasalarının çıkarılma süreci devam etmektedir.

MAHALLİ İDARELER

Anayasada, mahalli idarelerin; mahalli müşterek ihtiyaçları karşılamak için kurulacağı, karar organlarının halk tarafından

seçileceği, kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği, görevleri ile orantılı gelir kaynaklarına sahip olacağı ifade edilmiştir.

Büyükşehir belediyesi olan 30 ilde, 30 büyükşehir belediyesi ve 519 ilçe belediyesi bulunmaktadır. Büyükşehir statüsü taşımayan 51 ilde il özel idareleri, il, ilçe ve belde belediyeleri ile köyler vardır.

Tablo 1. Mahalli İdareler

ÜLKE GENELİNDE MAHALLİ İDARE	SAYI
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	30
İL BELEDİYESİ	51
İLÇE BELEDİYESİ	919
İL ÖZEL İDARESİ	51
BELDE	397
KÖY	18.287
TOPLAM MAHALLİ İDARELER	19.735

BELEDİYELER

Belediyenin karar organları halk tarafından seçilir, idari ve mali özerkliğe sahiptirler. Belediyelerin organları: Belediye meclisi (9-300 üye), Belediye encümeni (il belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerinde olan belediyelerde 7 üye – diğerlerinde 5 üye) ve belediye başkanıdır.

Belediyelerin Görevleri

Mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; defin ve mezarlıklar; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili hizmetleri yapmakla yükümlüdürler.

Büyükşehir Belediyesinin Organları

Büyükşehir Belediye Meclisi, (büyükşehir içindeki ilçelerin belediye meclis üyelerinin beşte biri, büyükşehir dahilindeki ilçelerin belediye başkanları doğal üyedir); Büyükşehir Belediye Encümeni, Büyükşehir Belediye başkanı, meclisçe seçilen 5 üye, Birim amirleri arasından büyükşehir belediye başkanı tarafından seçilen 5 üyeden oluşur. Büyükşehir belediye başkanı, doğrudan halkoyu ile seçilir.

Büyükşehir Belediyesi

Nüfusu 750.000 den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir. Büyükşehir belediyeleri il sınırları içinde, büyükşehir ilçe belediyeleri ise ilçe sınırları içerisinde görevli ve yetkilidir. **Büyükşehir belediye sınırları içinde büyükşehir belediyesiyle, büyükşehir ilçe belediyesi dışında mahalli idare bulunmamaktadır.** Büyükşehir belediyesi

kurulan illerde il özel idareleri ile belde ve köylerin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Büyükşehir belediyesinin;

Stratejik plâni, yatırım programları ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak,

1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak,

Ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak,

Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak,

Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze ve benzeri yerleri yapmak,

Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak,

gibi görevleri bulunmaktadır.

İL ÖZEL İDARESİ

51 ilde özel idaresi il sınırlarının tamamından sorumludur; ilin tamamında kırsal alandan, bu illerde belediyeler belediye sınırlarından sorumludur (il belediyesi il belediye sınırından, ilçe ve belde belediyesi kendi belediye sınırlarından).

İL özel idareleri tüm il sınırları içerisinde;

Sağlık, tarım, sanayi ve ticaret ,

Kültür, sanat, turizm,

Bayındırlık ve iskân,

Sosyal hizmet ve yardımlar,

Gençlik ve spor,

İlk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı,

Çevre düzeni plâni,

Toprağın korunması, erozyonun önlenmesi,

Belediye sınırları dışında; imar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma, orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri yapar.

KÖY

Belediye teşkilatı kurulmamış geleneksel yerleşim merkezleridir. Genellikle küçük ve kırsal alanlardır. Tarımsal özellik gösterirler. **Organları ise,** köy derneği, ihtiyar meclisi ve muhtardır.

TÜRKİYE'DE MAHALLİ İDARELER REFORMU

6360 sayılı Kanunla;

Mevcut büyükşehir belediyelerinin sınırı il sınırına genişletilmiştir.

Nüfusu 750.000'in üzerinde olan illerin il belediyeleri, sınırları il mülki sınırları olmak üzere büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür.

Büyükşehirlerdeki il özel idarelerinin, belde belediyelerinin ve köylerin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır.

Nüfusu 2.000'in altında olan 502 belde belediyesinin tüzel kişiliği sona erdirilmiştir.

Yerel yönetimler alanında yaşanan bazı sıkıntıların giderilmesi amacıyla yerel yönetimlerle ilgili kanunlarda çeşitli değişiklikler yapılmaktadır.

Kanun genel itibarıyla, ilk mahalli idareler seçiminde yürürlüğe girmiştir (30 Mart 2014).

Kanunla tüzel kişiliği kaldırılan il özel idaresi, belediye ve köylerin;

Menkul ve gayrimenkulleri üstündeki tasarrufları,

Yeni personel istihdamı,

İmar uygulamaları ve

Borçlanmaları sınırlandırılmakta,

Ayrıca katılım sonrasında bunların paylaşımı da düzenlenmektedir.

İstanbul ve Kocaeli hariç, büyükşehir belediyeleri ve bağlı idareler yatırım bütçelerinin en az %10'unu 10 yıl süre ile bu Kanun kapsamında belediye sınırlarına dâhil olan yerleşim yerlerinin altyapı hizmetleri için ayırmaları ve kullanmaları zorunlu hale getirildi.

Belediyelerin bu Kanunla sorumluluk alanına giren yerleşim yerlerine seçimden önce hizmet götürübilmesine imkân sağlandı.

Büyükşehirlerde yeni bir ilçe belediyesinin kurulabilmesi için asgari 50.000 olan nüfus kriteri, 20.000'e çekildi.

Ayrılan belediyenin de nüfusu yüz binin altına düşmemelidir.

Mahalle kurulması için nüfus kriteri 500 olarak belirlendi.

BELEDİYELERİN TERÖRE DESTEK VERMESİ

7 Haziran 2015 genel seçimleri sonrası PKK/KCK terör örgütü Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde, 2015 Ağustos ayı itibarıyla bazı il ve ilçelerde (sözde) özyönetim ilan etmiş ve terörü şehirlerle taşımıştır.

Belediyelerin kaynakları vatandaşlarımız için harcanması gerekirken terör örgütüne ya da iltisaklı oluşumlara ve kişilere aktarılmıştır.

(Sözde) özyönetim adı altında başlatılan terör eylemlerine mezkûr

belediye başkanları bilinçli ve planlı bir şekilde destek vermiş, belediye araç ve iş makineleri sokaklara çukur kazılması, barikat kurulması ve bombalı araçlı eylemler için kullanılmıştır.

BELEDİYELERE KAYYUM ATANMASI

2016 yılında 674 sayılı KHK ile yapılan değişiklik ile; belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyeleri hakkında terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle yapılan işlemlerden dolayı yerlerine yapılacak görevlendirmeler düzenlenmiştir.

Belediye Kanununda yapılan düzenleme ile belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesinin terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle görevden uzaklaştırılması veya tutuklanması ya da kamu hizmetinden yasaklanması veya başkanlık sıfatı veya meclis üyeliğinin sona ermesi hallerinde; büyükşehir ve il belediyelerinde İçişleri Bakanı, diğer belediyelerde vali tarafından görevlendirme yapılacaktır.

Bu düzenleme gereğince belediye başkanı veya başkan vekili görevlendirilen belediyelerde belediye

meclisi, başkanın çağrısı olmadıkça toplanamayacaktır.

Meclis, encümen ve komisyonların görev ve yetkileri belediye encümeninin memur üyeleri tarafından yürütülecektir.

Bu yetki kapsamında; sadece PKK/KCK ile iltisaklı belediyelere değil diğer terör örgütleriyle iltisaklı belediyelere de görevlendirme yapılmıştır. Bu yetki sadece terörden dolayı görevden alınan belediye başkanlarının yerine görevlendirme yapılabilmesi için kullanılabilir.

Yerel ve müşterek ihtiyaçların karşılanması amacıyla yerinden yönetim esasına dayalı mahalli idarelerin etkinliğini artırmak için yeni reformlar-düzenlemeler yapılmıştır.

Uygulamada ortaya çıkan sorunların giderilmesine yönelik düzenlemelerin hazırlık çalışmaları devam etmektedir.

MAHALLİ İDARELERİN DENETİMİ

Belediyelerde iç ve dış denetim yapılır.

Denetim, iş ve işlemlerin hukuka uygunluk, malî ve performans denetimini kapsar.

Dış denetim Sayıştay tarafından yapılır.

Belediyenin malî işlemler dışında kalan diğer idarî işlemleri, hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından İçişleri Bakanlığı tarafından da denetlenir.